

Název školy: **Základní škola a Mateřská škola Žalany**

Číslo projektu: **CZ. 1.07/1.4.00/21.3210**

Téma sady: **Český jazyk a literatura pro osmý a devátý ročník**

Název DUM: **VY_32_INOVACE_6C_9_Karolína_Světlá**

Vyučovací předmět: **Český jazyk**

Název vzdělávacího materiálu: **Karolína Světlá**

Autor: **Mgr. Barbora Schneiderová**

Datum vytvoření: **30.4.2013**

Anotace: DUM seznamuje žáky s životem a osobností Karolíny Světlé, seznamuje s dílem této osobnosti a zařazuje dílo do doby.

Očekávaný výstup: Žák se orientuje v životě a díle autorky a dokáže vyjádřit vlastní názor.

Věková skupina, ročník: ZŠ, 8. ročník

Metodické pokyny: Výklad života autorky, četba ukázek, diskuze.

Pomůcky: ukázky učitele

Časový harmonogram: výklad, ukázka + diskuze 40 minut

Karolína Světlá

Mgr. Barbora Schneiderová

Život (24.2. 1830 – 7. září 1899)

- Vlastním jménem Johanna Rottová, pseudonym zvolila podle rodiště svého manžela – Světlá v Podještědí.
- Pocházela ze zámožné rodiny – vlastníci železářství u Rottů.
- Narodila se v Praze.
- Její sestra byla také spisovatelka – Sofie Podlipská.
- Vychovávána velmi konvenčně, mezi vlastence ji přivedl její vychovatel a budoucí manžel – Petr Mužák.
- Pojilo ji blízké přátelství s Boženou Němcovou.
- Bojovala za práva žen, založila ženské hnutí – velkým vzorem jí byla spisovatelka George Sandová.
- Zemřela jí dcera, smutek překonávala při psaní prvních povídek a románů.
- Měla platonický vztah k Janu Nerudovi, s ohledem na své blízké však jeho lásku odmítla, přesto však velmi ovlivnila jeho tvorbu.
- Život jí ztrpčovaly různé choroby, zemřela po dlouhé nemoci.

Dílo

Rodina si nepřála, aby byla spisovatelkou, po zjištění, že píše, nesměla chodit do školy a začala se vzdělávat doma.

Připojila se k uměleckému proudu Májovců.

Zakladatelka českého románu.

Dílo můžeme rozdělit do tří proudů:

Městské romány – pražské prostředí.

Vesnické romány a povídky – z Podještědí.

Postavení venkovských žen.

Černý Petříček (nejznámější a nepovedenější pražská próza)

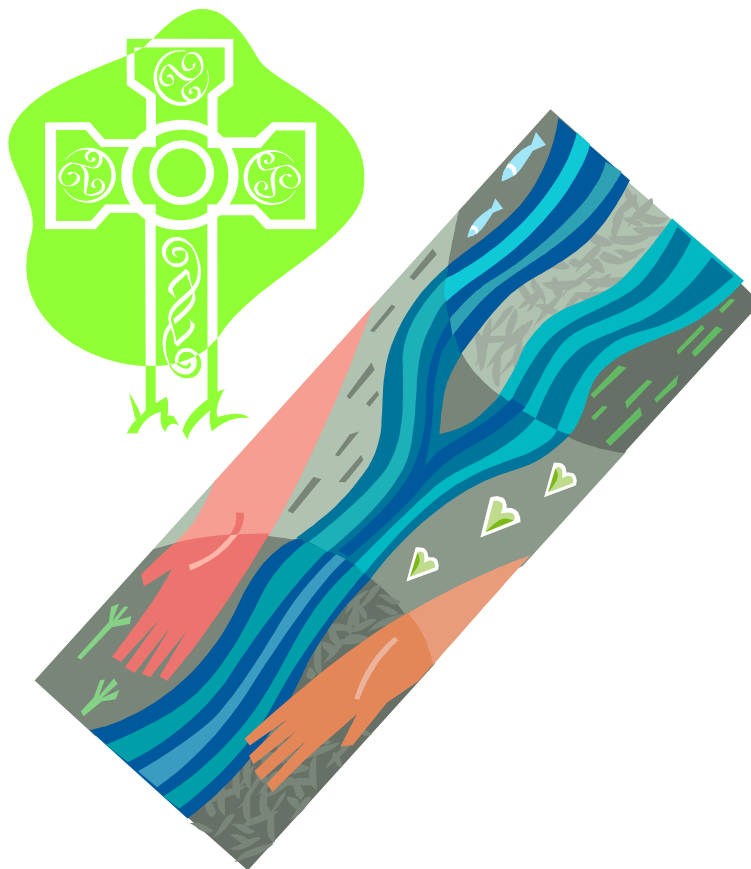
Vesnický román

Kříž u potoka

Nemodlenec

Frantina

Zvonečková královna

Poslechněte si ukázkou z Černého Petříčka:

http://www.rozhlas.cz/ctenarskydenik/dila/_zprava/cerny-petricek--673758 - 30.4. 2013

Kříž u potoka - ukázka

Kaplan, jenž se poněkud znal v ranhojičství, přikvapil a prohledal raněného, ale dal najevo posuňkem, že je tu vše marné. Žádal okolostojící, aby umírajícího neznepokojovali pláčem a nářkem, i musili všichni s ním opustit sednici, jen Evička směla zůstat, ona jediná neplakala... Opírajíc se o starý uprostřed sednice sloup stála naproti úmrtnímu loži jako z mramoru vytesaná, ani jednou to tváří její netrhlo, ani jednou se nezachvěly údy její, jen jizva na čele jejím se do temna zarděla, jako by chtěla znova puknout a všechna krev z ní se vyhrnout do jediné krůpěje –

Kněz zpolehounka dvěře za sebou zavřel, rozhostilo se ticho v Potockých starobylé sednici; do oken se modral les, vnikala vůně Eviččiny zahrádky, vzdálené šplouchání vlnek potoka okolo kříže pospíchajícího, zpěv ptactva lesního, slétajícího se u vody při západu slunce, jakožto poslední paprsek, prodíraje se houštinou stromů, utkvěl na bledém čele Ambrožově...

Jako by ho bylo dotknutí to probudilo, otevřel oči s úžasem se rozhlížeje; tu klesl pohled jeho na bledou, nepohnutou ženu, s tou rudou na čele jizvou, objímající, aby nepadla, sloup za sebou, jako tehdy za onoho večera, kdy naposledy ji spatřil, kříž u potoka.

Trhnuv sebou, oči od ní odvrátil, ale na nadlouho; přemohl v sobě opět Potockých řevnivou krev, nad níž byl po tuhém mnohodenním boji zvítězil, odhodlav se, že poskytne bratrovi šťastnému, manželkou teď vroucně milovanému, pomoci žádané...

Znovu upjal na ni oči...spočívala v nich truchlivá výčitka, hluboká, uražená, nepřemožená láska...

"Podařilo se ti tedy přec sejmouti kletbu ze střechy naší?" pravil jí namáhavě, svoje síly sbíraje, "láska ženy se osvědčila mocnější a silnější býti nenávisti ženy – pokořivši se neslýchaným způsobem před milostnicí mužovou Potockých vykoupilas..."

I odpověděl mu hlas z prsou nevýslovnou bolestí rozervaných jako z hrobu se ozývající:

"Nevykoupila jsem Potockých, pokořivši se před milostnicí mužovou, ale tenkrát jsem je vykoupila, když jsem se u kříže od tebe odtrhla..."

Ambrož jedním rázem se vzchopil, jako by mu byla těmito slovy sílu i život vrátila, vztáhl po Evičce vášnivě ruce, aby mu opakovala, co do duše, zoufalostí zpustošené, mu znělo jako hudba rajska – byla tedy přec tou hrdinkou, jíž by se byl tak rád klaněl, jíž tak krutě zneuznával...ale síly byly u konce. Mdle klesl nazpět, aniž by se byl dotknul její ruky, a úsměv plný tiché, neskonalé blaženosti rozhostil se mu v tváři...

Byl mrtev...

1. Kdo byl ranhojič?

lékař

2. Jak se nazývá mluvnický jev
užívaný v ukázce – pokořivši, trhnuv

přechodníky

3. Kdo je kaplan?

duchovní

4. Jaký význam má slovo sednice.

**Obytná místnost v chalupě, jinak také
světnice, jizba.**

Zdroje

Pokud není uvedeno jinak, autorkou textu je Mgr. Barbora Schneiderová.

[cit. 2013-04-29]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0b/Karolina_Svetla_02.jpg>

[cit. 2013-04-29]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:

<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karsvetla.jpg>>

[cit. 2013-04-29]. Dostupný na: <http://www.rozhlas.cz/ctenarskydenik/dila/zprava/cerny-petricek--673758>

Světlá, K.: Kříž u potoka. Praha: Knižní klub 1994. s. 96

Použitý software: MS Windows XP, Microsoft Office Power Point 2010

Galerie MS Office, www.office.microsoft.com